

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Latvijas normatīvais regulējums notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas jomā un tā iespējamās izmaiņas

**Iveta Teibe, VARAM Vides aizsardzības departamenta
Ūdens resursu nodaļas vadītāja
2021.gada 27. septembris**

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

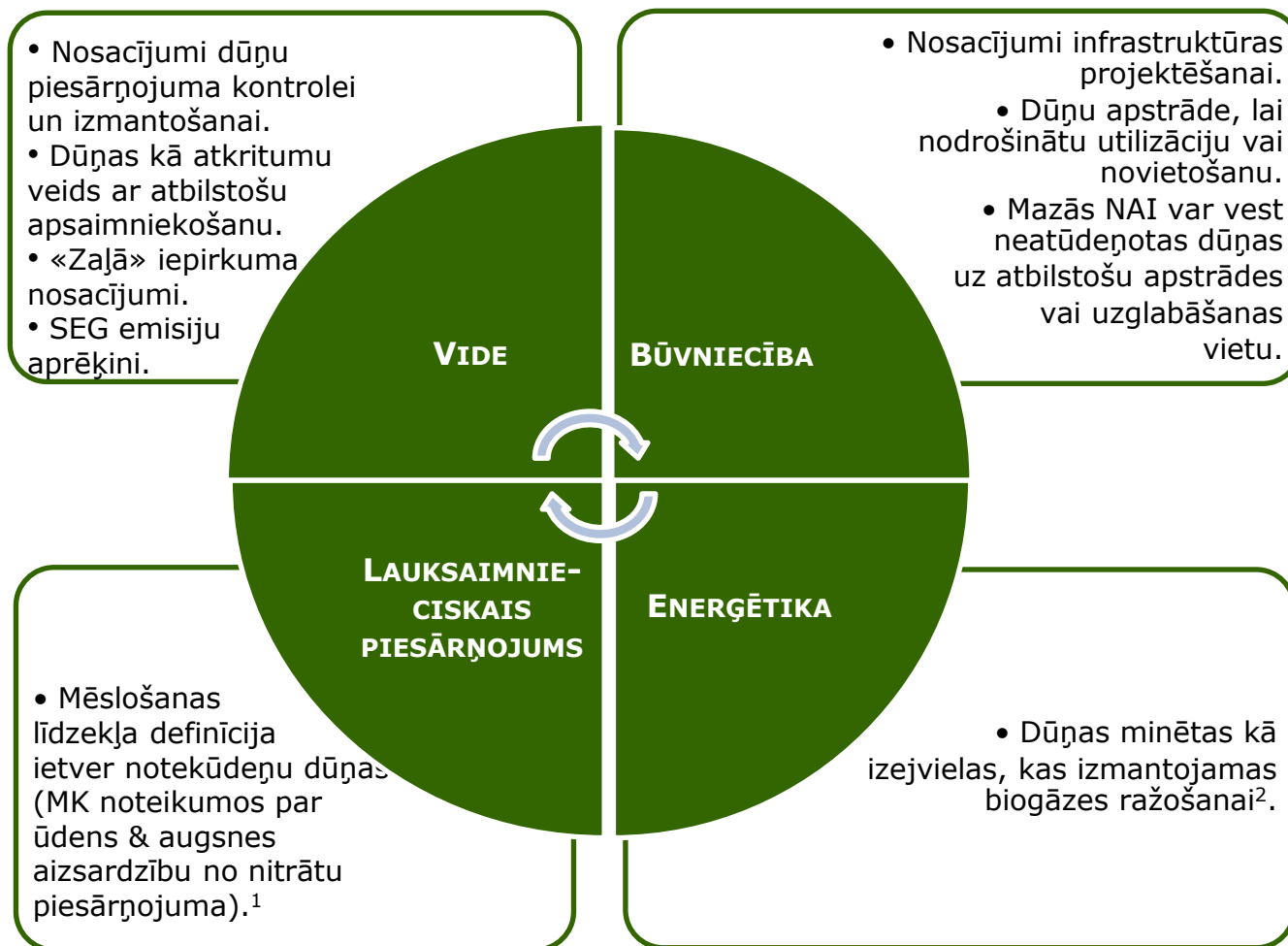
EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Jomas, kuru regulējumā ir atsauces uz notekūdeņu dūņām

ŪDENSSAIMNIECĪBAS TARIFU REGULĒJUMS³ tarifā iekļauj dūņu apstrādes un utilizācijas izmaksas.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides jomas regulējums

Piesārņojuma jomas regulējums operatoram^{1,2}–

- **aizliedz** dūņu emisiju virszemes ūdeņos, vidē, lietos kanalizācijā;
- **prasa** operatoram:
  - nodrošināt dūņu lietderīgu izmantošanu, saņemt atļauju dūņu apglabāšanai, dūņas uzglabāt un apglabāt tā, lai samazinātu nelabvēlīgo ietekmi uz vidi; reizi gadā iesniegt datus par dūņu daudzumu, sastāvu, izmantošanu;
  - testējot **noteikt atbilstību** konkrētiem normatīviem un **sagatavot kvalitātes apliecību un apliecinājumu par izmantošanu, t.sk. aprēķinus**, ja dūņas vai to kompostu izmanto lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, apzaļumošanai vai rekultivācijai;
  - ar smagajiem metāliem vispārsārņotākās (5.klases) dūņas apsaimniekot kā atkritumus;
  - **prasa dūņu lietotājam** ievērot noteiktas prasības dūņu izkliedei un iestrādei, t.sk. gadījumus, kad dūņas izmantot vai izkliegt /iestrādāt nedrīkst.

Atkritumu apsaimniekošanas regulējums notekūdeņu dūņas ietver sadzīves atkritumu definīcijā³. Par bīstamiem atkritumiem uzskatāmas dūņas, kuras satur bīstamas vielas⁴. Atkritumu poligonos nedrīkst pieņemt notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņas, ja sausas saturs tajās ir mazāks par 15 %⁵.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Vides jomas regulējums

Zaļā publiskā iepirkuma (ZPI)¹ regulējums augsnes ielabošanas līdzekļiem un dārzkopības pakalpojumiem nosaka, ka izmantojamie **augšnes ielabošanas līdzekļi nedrīkst** saturēt kūdru vai **notekūdeņu dūņas**, izņemot atsevišķu pārtikas ražotņu (cukura, piena, maizes, augļu un dārzeņu u.tml. pārstrādes) notekūdeņu attīrīšanas procesos radušās dūņas, ja tās nav sajaukušās ar kaitīgiem notekūdeņiem vai dūņām ārpus noteiktā ražošanas procesa.

ZPI prasības notekūdeņu apstrādes infrastruktūras būvniecībai:

- kopējais enerģijas pieprasījums nav augstāks par noteikto līmeni (kWh/dūņu tonnu vai kWh/dūņu m³).
- dūņu sadedzināšanas iekārtai ir jāatbilst atkritumu sadedzināšanas iekārtām izvirzītajām prasībām².

Lai novērtētu pasākumu un projektu ietekmi uz klimata pārmaiņām, **siltumnīcefekta gāzu emisiju aprēķinu** metodikā³ bioloģiski noārdāmo atkritumu raksturojumā un biogāzes veidošanās potenciāla aprēķinam ir noteikti rādītāji arī notekūdeņu dūņām.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

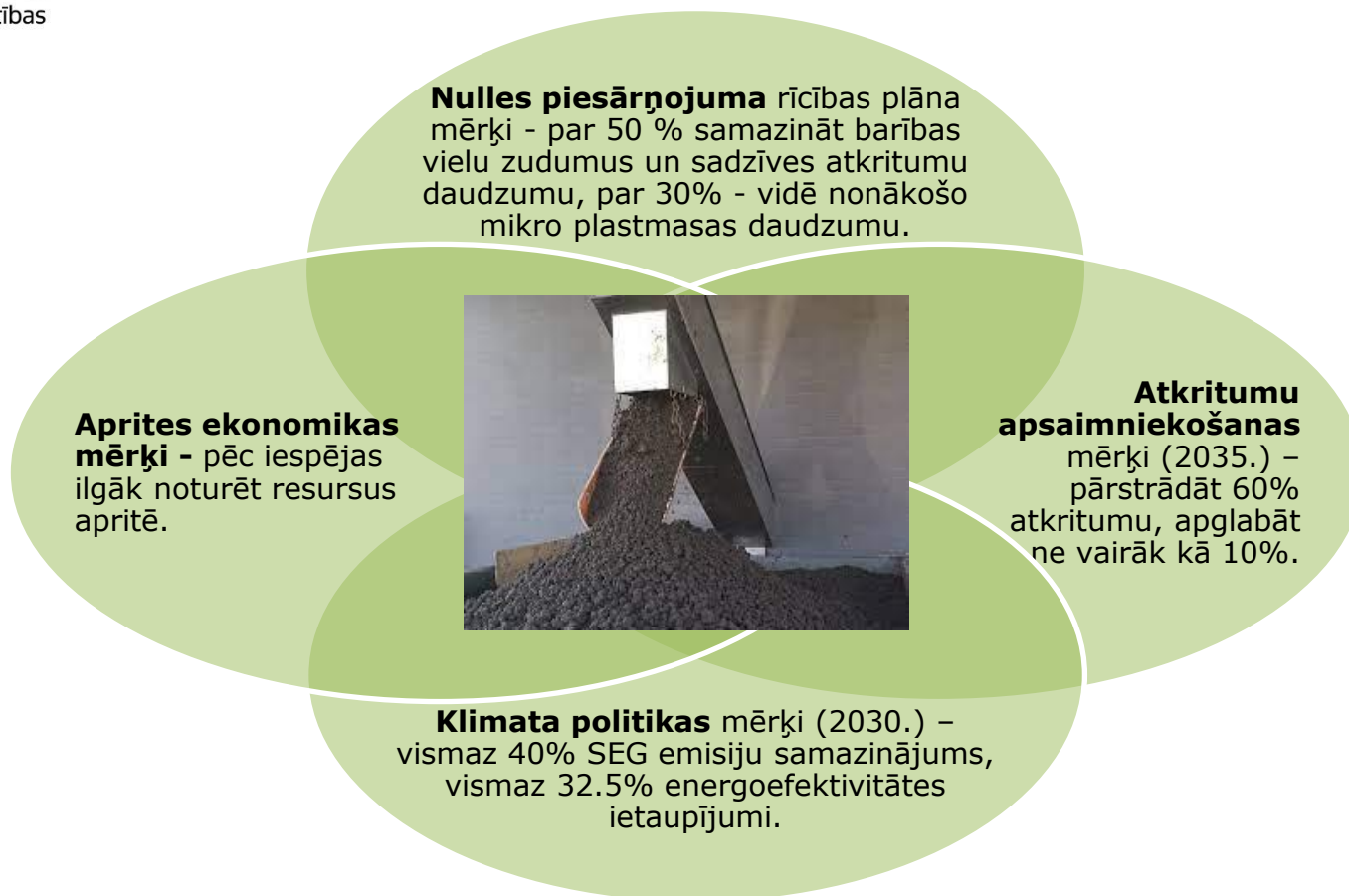
Apsveramie jautājumi

- Esošie dūņu kvalitātes normatīvi aptver agroķīmiskos rādītājus (pH, organisko vielu, N un P saturu) smagos metālus, N-NH_4 . Pētījumi uzrāda arī cita veida piesārņojuma klātbūtni dūņās, kas raisa bažas lietotājiem un iedzīvotājiem (piemēram, mikroplastmasa, farmaceitiskās vielas). Vai nepieciešami papildu nosacījumi piesārņojuma kontrolei pašreiz regulētajos dūņu izmantošanas veidos, lai mazinātu bažas gan par dūņu izmantojamību, gan augsnes un ūdeņu piesārņošanu?
- Vai pašreiz regulējuma pieļautajiem dūņu apstrādes veidiem nepieciešami papildu nosacījumi?
- Iespējami ir arī citi dūņu izmantošanas/pārstrādes veidi. Vai būtu jāizvirza nosacījumi šādai dūņu izmantošanai un atbilstošas kvalitātes prasības, gan vides, gan citu nozaru regulējumā?
- Vai dūņu lietderīgas izmantošanas veicināšanai nepieciešams regulējums, lai noteiktu dūņu apstrādi / sagatavošanu lietotājiem piemērotā veidā?

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Izmaiņu virzītājspēki ES politikās

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Regulējuma izmaiņas

Tuvākajā laikā

Ja, kā plānots, **šoruden** tiks apstiprināts Komisijas Īstenošanas lēmums, ar ko groza Lēmumu 94/741/EK par anketām dalībvalstu ziņojumiem par dažu direktīvu īstenošanu atkritumu nozarē, kas paredz, ka dalībvalstīm jāsniedz **dati** (lauku bloka numurs, ģeogrāfiskās koordinātas u.tml.) **par platībām, kurās tiek izmantotas notekūdeņu dūņas**, būs jāvirza attiecīgi grozījumi MK noteikumos Nr.362 „Noteikumi par notekūdeņu dūņu un to komposta izmantošanu, monitoringu un kontroli”.

Ilgtermiņa perspektīvā

Atbilstoši Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas stratēģijai (dokuments tapšanas stadijā), nepieciešamie grozījumi esošajā regulējumā vai jauns regulējums, lai nodrošinātu stratēģijas īstenošanu.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Secinājumi

- Pašlaik vides jomas regulējumā ir tikai prasību minimums ar mērķi nodrošināties pret augsnes un ūdeņu piesārņošanu ar konkrētām vielām.
- Regulējums nav vērsts uz dūņu lietderīgas izmantošanas veicināšanu.
- Regulējums vairs neatbilst jaunākajiem ES un Latvijas vides politikas uzstādījumiem, kas prasa ne vien novērst vides piesārņojumu, bet arī resursus izmantot atkārtoti un efektīvi, radikāli samazināt apglabājamo atkritumu apjomu, novērst SEG emisijas un citus faktorus, kas veicina klimata pārmaiņas, orientēties uz videi draudzīgām, energoefektīvām tehnoloģijām.
- Vajadzību pēc pārmaiņām nosaka gan ārēji faktori (politiku uzstādījumi), gan ūdenssaimniecības nozares vajadzība atbilstoši un racionāli apsaimniekot un izmantot dūņas.
- Attiecīgi, nāksies pilnveidot ne tikai vides jomas regulējumu par notekūdeņu dūņām. Izmaiņām jāizriet no Notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas stratēģijas.

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Paldies par uzmanību!

